

[Kirsten Jacobsen]

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser og realkreditloven. (Afskaffelse af ministerudpegede bestyrelsesmedlemmer i pengeinstitutter og realkreditinstitutioner).

(Lovforslag nr. L 218).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Kim Behnke (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om privatisering af A/S Dyrehavsbakken.

(Beslutningsforslag nr. B 57).

Jeg henviser til forslagens bemærkninger og indstiller beslutningsforslaget til Tingets velvillige behandling.

Tommy Dinesen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg hermed tillade mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en revurdering af de økonomiske betingelser for DSB på baggrund af fordyrelsen af tunnelbyggeriet på Storebælt.

(Beslutningsforslag nr. B 58).

Jeg skal i øvrigt henvide til forslagens tekst og de bemærkninger, som ledsager det, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Kirsten Jacobsen (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af bekendtgørelse om ejendomsmæglers og ejendomshandlers virksomhed. (Sikring af statsautoriserede ejendomsmæglers uafhængighed af realkreditvirksomhed).

(Beslutningsforslag nr. B 59).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 183:

Forslag til lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager.

Af kirkeministeren (Torben Rechendorff).
(Fremsat 22/1 92).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Anna-Marie Hansen (S):

I Socialdemokratiet er vi enige i, at der er brug for en modernisering af reglerne om de gejstlige retter i deres nuværende udformning. Derfor er vi også meget positive over for den modernisering og forenkling, som forslaget til lov om domsmandsbehandling af gejstlige læresager lægger op til.

Det er vigtigt, at der skelnes mellem almen tjenestemandsbehandling af lovovertrædelser og læresager, der rejses mod en præst eller provst. Vi finder det korrekt, at en læresag indbringes i 1. instans for byretten, der tiltrædes af to teologisk sagkyndige. Det giver en rimelig tryghed for den, der er rejst sag imod.

Jf. § 3 vil jeg gerne anmode ministeren om en begrundelse for, at der er indsat et nyt stk. 2, samt svar på, om man kan forestille sig uenighed mellem minister og biskop. Her er det jo vigtigt at gøre sig klart, at lærespørgsmål henhører under biskoppen og ikke under kirkeministeren.

I Socialdemokratiet er vi som nævnt i mine indledende bemærkninger positive over for lovforslaget, og vi medvirker gerne til et hurtigt udvalgsarbejde.

Eva Møller (KF):

Også Det Konservative Folkeparti kan tilslutte sig kirkeministerens lovforslag. Vi finder – og det er vel heller ikke så mærkeligt, når man tænker på den lange og grundige behandling, der har ligget forud for lovforslagets fremsættelse, dels gennem ansættelsesudvalget og dels gennem den høringsproces, der har fundet sted – at det er et godt lovforslag.

Vi kan tilslutte os de tankegange og de principper, der ligger til grund for lovforslaget. Vi finder, at det er gode og rigtige principper, som sikrer, at kirken har forkyndelsesfrihed i forhold til myndighederne, og som tager kritikken af det utidssvarende i de nuværende gejstlige domstole alvorligt.

Det Konservative Folkeparti finder også, at der er en god balance i lovforslaget mellem

[Eva Møller]

præsten som tjenestemand og præsten som forkynder af Guds ord efter dansk evangelisk-luthersk tradition.

Vi er glade for og tilfredse med, at problemet med, at København har en særstilling ved ikke at have provsteretter, nu løses, således at vi får den samme tilstand overalt i landet.

Vi finder også, at det er et godt og rigtigt princip, at der skal ske forhandlinger mellem verdslige og gejstlige myndigheder, når der skal rejses læresager, dvs. mellem biskoppen, ministeren og Akademikernes Centralorganisation, som er de parter, der naturligt vil være berørte i denne sammenhæng.

Jeg tror også, at den balance, man har fundet nu, efter at lovforslaget har været til høring i retterne, mellem de gejstligt og de juridisk sagkyndige, er den rette, men det er klart, at den slags ting kan man naturligvis diskutere længe og også se på under udvalgsarbejdet.

Jeg vil gerne sige, at der er et par tekniske spørgsmål, som jeg meget gerne vil have afklaret under udvalgsarbejdet. Det drejer sig dels om § 7, hvor man fastlægger værnetinget; der står, at man forudsætter, at den pågældende har bopæl i pastoratet. Dertil spørger jeg stilfærdigt: Hvad nu, hvis forudsætningen ikke er opfyldt? Så må der vel også kunne findes en løsning på det.

Desuden har jeg bemærket, at man i bemærkningerne til § 4 siger, at der i straffelovsager er en 4-dages-frist, og man mener, at der i læresager skal være en noget længere frist, men det er ikke på noget tidspunkt præciseret, hvor lang frist ministeren forestiller sig. Også det synes jeg det kunne være rart at få belyst under udvalgsarbejdet.

Men dette er som sagt blot tekniske spørgsmål, som vi kan klare under udvalgsarbejdet. Jeg kan på Det Konservative Folkepartis vegne tilsi en saglig og positiv behandling i udvalget.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre kan støtte dette lovforslag. Gældende ret vedrørende gejstlig retspleje ligger på mange måder langt fra reglerne og principperne inden for den øvrige retspleje. Der mangler nogle retsgarantier, som må anses for selvfølgelige.

Med dette lovforslag kan man næsten sige at vi forlader den inkvisitoriske retspleje. Vi ind-

fører gejstlige dommere, der er helt uafhængige af sagen, fordi de ikke har medvirket under det administrative forløb. Det bør naturligvis være en selvfølge overalt, hvor der udøves domsmyndighed, at dommerne er helt uvildige.

Læresager skal nu efter lovforslaget følge retsplejelovens principper så langt, som det overhovedet er muligt.

Vi er i Venstre i særdeleshed tilfredse med, at kollegiet af særlige teologiske dommere har fået en sådan sammensætning, at der er et flertal af gejstlige dommere i byretterne, og tilfredse med reglerne om, at man ikke kan dømme imod de gejstlige dommers votum. Det er en naturlig følge af den særlige stilling, som præsteembedet og det biskoppelige tilsynsembede har.

Præster og biskopper er jo borgere og har som sådanne de samme rettigheder også til at ytre sig om politik som alle andre, for de kan aldrig efter vor folkekirkelige ordning i den sag eller andre sager udtrykke sig på folkekirkens vegne. Præster og biskopper er tjenestemænd og er, i det omfang deres embede ligger uden for præsteløftet, bundet af tjenestemandslovens forskrifter som alle andre tjenestemænd. Men præsterne er jo altså også forkyndere i folkekirken med den pligt til forkyndelse og forvaltning af sakramenterne, som ligger i præsteløftet. Biskopperne fører tilsyn med, at denne forkyndelsesbinding varetages i overensstemmelse med bekendelsesskrifterne, og fører tilsyn med, at forkyndelsesfrihedens grænser ikke overskrides.

Det er denne dobbelthed i embedet som tjenestemænd og som forkyndere, der har ført til den omstændighed, som vi alle kender: at præsten, før han bliver indsat, skal modtage biskoppens kollats, ligesom biskoppen på den anden side skal give sin kollats. Det ændres der intet ved med dette lovforslag. Kollats skal fortsat udstedes og må fortsat forudsættes at kunne tilbagekaldes, om en biskop finder det nødvendigt.

Der har igennem dette århundrede nogle gange været diskussion i Folketinget om, hvem der egentlig skal afgøre, om forkyndelsesfrihedens grænser er overskredet. Folketinget har under disse debatter fastslået, at dette er en del af biskoppernes suveræne tilsynsembede og altså henhører under biskopperne, som har

[Birthe Rønn Hornbech]

den endelige kompetence, medmindre Folketinget selv påtager sig den endelige kompetence. Jeg tænker her specielt på 1948-loven om ansættelse af kvindelige præster, hvor det blev fastslået, at kun Folketinget kan ændre den biskoppelige enekompetence til at meddele kollats. Dette lå også underforstået i forespørgselsdebatten om den såkaldte Lundehussag her i Folketinget den 27. april 1984.

Med lovforslagets § 1, stk. 2, må disse synspunkter om biskoppernes suveræne tilsyn betragtes som lovfæstede. Det lovfæstes hermed, at biskoppen, når han har afgjort, at f.eks. forkyndelsesfriheden er overtrådt, og eventuelt har tilbagekaldt sin kollats, kan forlange, at læresag rejses.

Da det på den anden side ubestridt er kirkeministeren, der er øverste administrative myndighed, hvad angår tjenesteforseelser, er det naturligt, at kirkeministeren i en læresag kan medinddrage rene tjenesteforseelser i den læresag, der skal rejses.

Vi finder i Venstre, at dette lovforslag er en gevinst for den folkekirkelige ordning. Præsternes retssikkerhed som tjenestemænd forbedres stærkt, og kirkernes forkyndelsesfrihed sikres. Det står i dag klarere end tidligere, hvad der er stat, og hvad der er kirke.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Med den meget grundige gennemgang, vi har fået af de tre foregående ordførere, skal jeg kun glæde mig over, at vi nu får ophævet nogle paragraffer i Danske Lov. Det er jo ikke så tit, det sker.

Vi synes også, at det er en glimrende forenkling, der sker her. Vi er tilfredse med den måde, ministeriet har forestået udarbejdelse af grundlisten på. Vi er glade for, at man hører den faglige organisation.

Da alle parter har været repræsenteret i ansættelsesudvalget, har vi ingen problemer med at give lovforslaget en hurtig gang gennem Kirkeudvalget.

Poul Nødgaard (FP):

Generelt finder Fremskridtspartiet, at tiden er løbet fra provsteretterne og de gejstlige retters regler. Det er vigtigt at fastholde, at præsten dels er tjenestemand i staten og derfor som sådan undergivet tjenestemandslovens regler, dels som præst er forvalter af folkekirkens

bekendelsesgrundlag, hvilket er helt i overensstemmelse med præsteløftet.

Forslag til lov om domstolsbehandling af gejstlige – præster, provster, biskopper – i læresager tilgodeser bedst muligt, at det sker i harmoni med de almindelige retsprincipper. Når de gejstlige retter nedlægges, vil hensynet til folkekirkens bekendelsesgrundlag blive tilgodeset ved, at en læresag, der rejses mod en gejstlig, i første instans, byretten, får 2 teologisk sagkyndige med i den såkaldte præsteret.

Disse to – og ved anke tre – teologisk sagkyndige udtages af en grundliste på op til 20 teologisagkyndige og gælder for 4 år. Jeg synes, at det bør oplyses, om der på denne grundliste også kan stå biskopper, og det regner jeg med at kirkeministeren kan svare os på. Grundlisten bør ikke blot udarbejdes af Kirkeministeriet og Akademikernes Centralorganisation; jeg synes også, at Præsteforeningen, bispekollegiet osv. bør inddrages.

Der er en enkelt lille sproglig ting i lovforslaget, som støder mit øje lidt. Det er i § 7, hvor man bruger, synes jeg, et oldnordisk ord, der hedder forfølgning. Det synes jeg er et meget uheldigt ord, og jeg synes, det er meget lidt i samklang med vores tid. Jeg regner med, at ministeriets embedsmænd kan finde en bedre formulering af det punkt.

Det kan blive særdeles uheldigt, om en kirkeminister alene skal have ansvar for afgørelsen af, om læresag skal rejses mod en biskop. Dette bør der ses nærmere på i Kirkeudvalget. Den nuværende kirkeminister er, så vidt i hvert fald jeg ved, ikke teolog, og hele linjen i lovforslaget er, at der overalt skal være teologer med, når der skal træffes sådanne vigtige afgørelser. Det er en sag, Fremskridtspartiet vil se meget nøje på.

Det fremgår, at der, når en læresag eventuelt ender i landsretten, skal være 3 teologisk sagkyndige med, altså 1 mere end i første retsinstans. I denne forbindelse kunne jeg godt tænke mig at spørge kirkeministeren, om de to, der var med i første instans, også kan følge med over i landsretten eller det er tanken – hvilket jeg synes ville være nærliggende – at det skal være 3 helt friske teologer, der vender sagen i landsretten. Det er muligt, at det står et sted, men jeg har ikke kunnet finde det.

En væsentlig ting, jeg godt vil fremdrage over for kirkeministeren, er menighedsrådenes

[Poul Nødgaard]

rolle i relation til, at der skal anlægges sådanne sager. Jeg synes, at menighedsrådene har en alt for lille rolle i hele dette lovforslag. Det må dog være ude i menighedsrådene, at man skønner, at her er der altså noget galt i relation til forkyndelsesgrundlaget. Derfor synes jeg egentlig, at menighedsrådene godt kunne få en lidt mere fremtrædende plads i dette system.

Med disse få bemærkninger kan jeg meddele, at Fremskridtspartiet under udvalgsarbejdet vil arbejde konstruktivt med lovforslaget. Vi finder, at der er tale om, at en oldnordisk lov ændres til et lidt mere nutidigt system, og jeg synes, at der kan være rimelighed i, at vi ser på det bureaukrati, der er. Jeg mener, at dette lovforslag er det nærmeste, vi kan komme det, før Vorherre skal spørges.

Ole Vig Jensen (RV):

Som det allerede er fremhævet, er der gennemført et grundigt arbejde forud for dette lovforslags fremsættelse, og Det Radikale Venstre kan da også støtte forslaget, som lægger op til en nyordning til afløsning af de gejstlige domstole. Tiden er inde til, at vi også på dette felt knytter an til det almindelige retssystem, og det er jo det, der sker, samtidig med at man sikrer det nødvendige supplement med den teologiske ekspertise, som knyttes til de enkelte sager.

Der lægges op til, og det er klogt og rigtigt, at der bliver en klar skelnen mellem præsten som tjenestemand og præsten som forkynder. Den forkyndelsesfrihed, som naturligvis også har sine begrænsninger, som må iagttages, sikres i forhold til de administrative myndigheder, og det kan vi støtte, lige så vel som vi kan støtte forslaget videre gang i udvalget.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Også Kristeligt Folkeparti kan give sin fulde støtte til lovforslaget. Når man kommer ind på læresætninger, er det ikke noget, som ikketeologer kan dømme i, og der kan være meget, meget forskellige opfattelser også i et menighedsråd, når det gælder netop læresætninger. Vi tror, at ministeren har fundet et godt grundlag her.

Det er også væsentligt for Kristeligt Folkeparti, at organisationer for både præster og biskopper står bag. De mennesker, der skal leve med det, er altså helt tilfredse med, at de nu er

sikret. Vi er også ganske tilfredse med, at det drejer sig om læresætninger, hvorimod alt det almindelige for tjenestemænd hører ind under den almindelige tjenestemandsløvgivning.

Kirkeministeren (Torben Rechendorff):

Jeg siger tak for tilslutningen. Det kunne lyde, som om den bliver enstemmig, og det mener jeg er meget tilfredsstillende.

Det, det drejer sig om, er jo, som flere ordførere har været inde på, spørgsmålet om at finde balancen mellem, at præsten på den ene side er tjenestemand og på den anden side forkynder af det kristne evangelium, og at der derfor om sådan en præst – eller for den sags skyld en provst eller en biskop – kan blive både sager af egentlig tjenestemandretlig art og sager, der er affødt af, at præsten måtte have bragt sig i uoverensstemmelse med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Opgaven har været at finde den bedst mulige balance mellem de to ting, og jeg opfatter ordførernes udtalelser på den måde, at det, når frases nogle detaljer, som vi kan vende tilbage til, er lykkedes at finde en rimelig balance.

Når fru Anna-Marie Hansen spørger, om man kan forestille sig, at der mellem en biskop og en kirkeminister kan opstå uenighed om, hvorvidt en læresag skal rejses, vil jeg svare, at man jo her i verden kan forestille sig hvad som helst, herunder at der mellem en biskop og en minister er uenighed, og derfor er det så også, at vi har indføjet det – måske lidt usædvanligt formulerede – stk. 2, hvoraf det fremgår, at hvis der måtte være en sådan uenighed, er det altså den gejstlige tilsynsmyndighed, der får, om jeg så må sige, overtaget; så skal der rejses en læresag. Det mener jeg er rigtigt, for som bl.a. fru Birthe Rønn Hornbech klart sagde, er det biskopperne, der fører det gejstlige tilsyn.

Derimod kan man måske diskutere fru Anna-Marie Hansens udsagn, at læresager alene henhører under biskopperne. I sidste ende henhører de jo altså under de instanser, som vi i dag behandler; men jeg tror også, at det er rigtigt, at det er lykkedes at finde balancen på en fornuftig måde.

Til hr. Poul Nødgaard skal jeg sige, at vi gerne vil arbejde energisk med begrebet forfølgning. Jeg kan også til hr. Poul Nødgaard sige, at det ikke er de samme teologisk sagkyndige, der går videre fra første retsinstans til anden retsinstans.

[Kirkeministeren]

Så rejste hr. Poul Nødgaard det spørgsmål, som er vigtigt, synes jeg, om lægmandselementets indflydelse i disse sager, altså kort sagt menighedsrådenes indflydelse. Om det vil jeg gerne sige to ting: for det første, at når der i et sogn måtte opstå en sådan sag, er menighedsrådet jo i kraft af at være på stedet involveret i forløbet, og for det andet, at det nok er vigtigt, at vi holder fast ved, at præsten i forkyndelsesmæssig henseende er uafhængig af det folkevalgte menighedsråd.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg vil gerne takke kirkeministeren for de gode, klare svar på de spørgsmål, jeg har rejst.

Jeg vil dog alligevel have lov til at sige med hensyn til det sidste, at i praksis er det sådan, når man bor, som jeg gør, i et landområde, at menighedsrådet er en vigtig brik i sagen, i det øjeblik der opstår en konflikt. Konflikten opstår jo i forhold til hele menigheden, men menigheden er i første omgang repræsenteret igennem det menighedsråd, som menigheden har valgt. Jeg mener altså, at der ligger nogle problemer dér.

Når vi i tide og utide taler om at decentralisere, og at beslutningerne skal træffes ude, osv., kan jeg ikke forstå, at man ikke kunne få menighedsrådene med ind i loven under en eller anden form, så de altså også føler, at de har et ansvar, uden at det skal blive noget af det, ministeren antydede om indgreb i præsternes forkyndelsesfrihed. Der er jo reelt ikke forkyndelsesfrihed, for i det øjeblik præsten går ud over det, vi forstår ved forkyndelsesfrihed, er det, at læresagerne opstår.

Kirkeministeren (Torben Rechendorff):

Blot for god ordens skyld: Lovforslaget handler om domstolsbehandling af gejstlige læresager. Inden vi kommer så langt, om jeg så må sige, som til domstolsbehandlingen, har der jo været et forløb, og i det forløb er de lokale tilsynsmyndigheder, dvs. provst og biskop, jo indblandet. Jeg anser det for en fuldstændig selvfølge, såfremt der opstår en sag omkring en præst i et bestemt sogn, at tilsynsmyndigheden er meget opmærksom på, at det lokale menighedsråd inddrages i drøftelserne omkring det, der passerer i sognet – alt andet ville være utænkeligt – men ikke i domstolsbehandlingen naturligvis.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 190:

Forslag til lov om ændring af lov om ferie. (Ændring af reglerne for lærlinge og efg-elever).
Af arbejdsministeren (Kirkegaard).
(Fremsat 22/1 92).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Poul Erik Dyrland (S):**

Dette er jo et teknisk lovforslag. I konsekvens af, at man vedtog loven om erhvervsuddannelser, er der nogle formuleringer i ferieloven, der skal justeres, og det skal vi fra Socialdemokratiets side give vores fulde tilslutning til.

Jeg vil dog benytte lejligheden til at beklage, at det har taget arbejdsministeren godt og vel 1 ½ år at fremsætte forslag om denne justering; vi er af den opfattelse i Socialdemokratiet, at det ikke skulle være nødvendigt.

Men ellers giver vi tilslutning til lovforslaget.

Rønholt (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører, fru Pia Christmas-Møller, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på Det Konservative Folkepartis vegne sige, at vi kan tilslutte os lovforslaget.

Tommy Dinesen (SF):

Vi synes, at det er en uretfærdighed, der her-